

Tysk djurvälstånd binder producenterna till handeln

Den tyska köttproduktionen är inget föredöme vad gäller djurvälstånd. Även de tyska konsumenterna tycker att det står illa till. Det framgår av en intervjuundersökning, som Europeiska Kommissionen år 2016 lät genomföra med 27 672 EU-medborgare. En stor majoritet anser att djurvälstånden borde vara bättre. Flertalet sade sig vilja betala mer, om djuren varit uppfödda med en högre grad av djurvälstånd. Nära hälften skyllde på ett litet utbud av djurvänliga köttprodukter. Denna andel hade även ökat sedan den förra undersökningen 2006.

Bland de intervjuade inom EU är det tyskarna som säger sig mest sakna tillräckliga valmöjligheter. Uppemot två tredjedelar av de tyska respondenterna klagade över utbudet av kött med djurvälståndssegenskaper. I en annan intervjuundersökning, genomförd av förbundsrepublikens regeringskansli år 2016, säger 93 procent att djurvälstånden borde beaktas bättre i det tyska lantbruket.

PROJEKT FÖR DJURVÄLSTÅND

Detta är vad folk säger; en annan sak är vad folk väljer i butikerna. Trots det kan dessa undersökningar ha bidragit till att de tyska dagligvarukedjorna år 2015 fick med sig köttbranschen i ett projekt för förbättrad djurvälstånd. Det finns förvisso kött med djurvälstånd i form av det ekologiska, men detta följer ett regelverk som innebär höga kostnader och därmed ett högt pris. I handelns nya initiativ finns regler om burstorlekar, foder, stallutrustning, hygien, vatten, medicinering, dagsljus och annat, men dessa regler är inte lika långtgående som de ekologiska.

Handeln har marknadsanpassat djurvälstånden. Därför kan kostnaderna för såväl djuruppfödarna som industrin hållas rimligt låga och priset till konsumenten blir inte högt. Anmärkningsvärt är att butikerna säljer detta kött helt utan någon märkning, varför konsumenten inte kan välja. Dessutom säljs det tillsammans med kött som producerats på det gängse sättet och prisnivån är alltså detsamma.

TRE ANLEDNINGAR

Det är oklart varför handeln startade detta projekt, men det kan inte bero på en allmän välvilja. En anledning kan vara att handelsföretagen ville föregå politikernas eventuella skärpningar av djurvälståndsregler.

En annan tänkbar anledning är att konsumenterna får en bättre uppfattning om handelsföretagens djurvänlighet.

Konsumenterna överlag vet inte att endast 20 procent av det sålda fläskkötet och 38 procent av fågelkötet följer handelns egna djurvälståndsregler och att detta kött säljs ihop med konventionellt producerat kött. Inte heller kan de veta att djurvälstånden uppnås med begränsade regelskärpningar. Konsekvensen blir troligen att efterfrågan blir god, eftersom priset är rimligt. Kanske kan butikerna också få merförsäljning av andra varor.

För det tredje kan handeln stärka sin makt över förädlingskedjan. Handelsföretagen betalar för att locka bönder, slakterier och charkföretag att följa med på tåget, men då måste alla dessa parter också göra en del investeringar i sina produktionsapparater. De får på så sätt högre kostnader, men framför allt är dessa i så kallade transaktionsspecifika tillgångar, alltså tillgångar som inte är värda så mycket om avtalet med handelskedjorna skulle brytas.

GARANTERAT AVTALSBRITT

Cirka 2 900 djuruppfödare fick efter ansökan teckna avtal med handelsföretagen. Efter anslutningen får de 500 euro per år och sedan mellan tre och nio euro per gris, beroende på vilken gris det är, samt några eurocent per kilo fjäderfä. Att avtalen kommer att brytas är säkert, eftersom handelsföretagen har uppgivit att arrangemanget ska pågå i endast tre år. Därefter står bönder, slakterier och charkföretag kvar med sina extrakostnader, som binder fast dem vid butikskedjorna.

För att förstå hur butikskedjorna kan agera på detta sätt måste också tilläggas att bakom initiativet står dagligvarukedjor, som tillsammans har 85 procent av marknaden. Den tyska dagligvaruhandeln är extremt koncentrerad – de sex största kedjorna har sammanlagt en marknadsandel på 78 procent. Dessa siffror indikerar att djuruppfödarna och köttindustrin inte har mycket val. Om de vill fortsätta som leverantörer till kedjorna, måste de föga sig efter kedjornas krav på djurvälstånd. Samtidigt blir det också lite bättre för djuren.

Vill du läsa mera? Julia Höhler & Rainer Kühl (2017): Vertical coordination in the meat supply chain – the effects of (unlabeled) private standards for animal welfare. German Journal of Agricultural Economics, 66 (1), 149-158.

Jerker Nilsson, Institutionen för ekonomi, SLU Uppsala

